

чого ставити питання про необхідність інновацій. З цього випливає необхідність оцінювання результатів освітнього процесу у коротко, середньо- та довгостроковій перспективі. У коротко- та середньостроковій перспективі, на нашу думку, найкраще це можуть зробити випускники та роботодавці, зв'язок з якими допоможе зробити результат кращим, забезпечити університет роботою. Щодо довгострокової перспективи, то найкращою оцінкою буде добробут країни і випускників та продовження роботи і зростання університету.

Зрештою, університет повинен і сам змінюватися та створювати демонстраційний ефект (наприклад, в енергозбереженні, харчуванні працівників та студентів, маркетинговому посуванні підприємства), адже навчання багатоаспектне.

*Я. В. Ільницький, асист.,
кафедра управління персоналом та економіки праці*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА — ФАКТОР ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ

В українському суспільстві професія вчителя наділяється особливим значенням як початок усіх професій, як вічна професія у низці інших шанованих професій... У мінливому світі діяльності вчителя приписується константний інваріант — «з людини робити Людину» і вести дітей, а згодом студентів до знань, навчати їх культури і добра. Від гарних педагогів вимагається бути «апостолом правди і науки», педагог ХХІ століття має завжди пам'ятати і свято виконувати Христові заповіді, зокрема: творити з любов'ю до людей, плекати душі своїх вихованців в атмосфері добра й справедливості, психологічного й морального комфорту.

Час учителя-Майстра, що навчає, проголошується безцінним, його не можна витратити на здійснення невластивих для нього функцій. Майбутнє нації, її духовна міць, інтелектуальне й моральне здоров'я суспільства визначаються значною мірою залежними від дій викладачів. Учитель проголошується основоположною силою в державі, що забезпечує її економічний і технологічний розвиток.

Про якість педагога судять за рівнем професійної компетентності. Це інтегральна якість особистості, що має свою структуру, яка

дозволяє фахівцеві найбільш ефективним чином здійснювати свою діяльність, а також сприяє його саморозвитку і самовдосконаленню.

Окрім цього, височінь соціального положення професії педагога, її престиж залежить від тієї системи суспільних відносин, у якій живе і працює вчитель.

Це добре розуміли в усі часи. Найбільш далекоглядні та розумні державні діячі завжди намагались використовувати вчителів у своїх політичних цілях. Ще Ю. Цезар, наприклад, надав усім учителям Римської імперії права громадянства. Пруський учитель, зазначав Бісмарк, розбив Францію у війні 1870 р. Американські політичні діячі відверто говорили, що запуск першого супутника Землі відбувся завдяки успіхам насамперед радянської школи. У Японії повага до вчителя піднесена до рангу культу. На жаль, у 60—80 рр. відбулося різке зниження престижу вчительської професії, причому в нашій країні він уже значно нижчий, ніж в інших країнах. Така ситуація пояснюється об'єктивними умовами, в яких живуть і працюють шкільні педагоги, так і педагоги вищої школи.

В Україні в освітянській галузі працює понад 1,7 млн осіб, що становить більше 7 % зайнятих у сфері економічної діяльності. Загальна кількість безпосередніх учасників освітянського процесу складає майже 11 млн осіб або близько 21 % всього населення країни.

Завдяки науковим розробкам з'ясовано, що близько третини викладачів мають низький рівень професійної компетентності, більше половини — середній, і лише 10—15 % — високий. Це і є категорія педагогів, здатних до реалізації інноваційних освітньої політики.

Основними причинами кризи є:

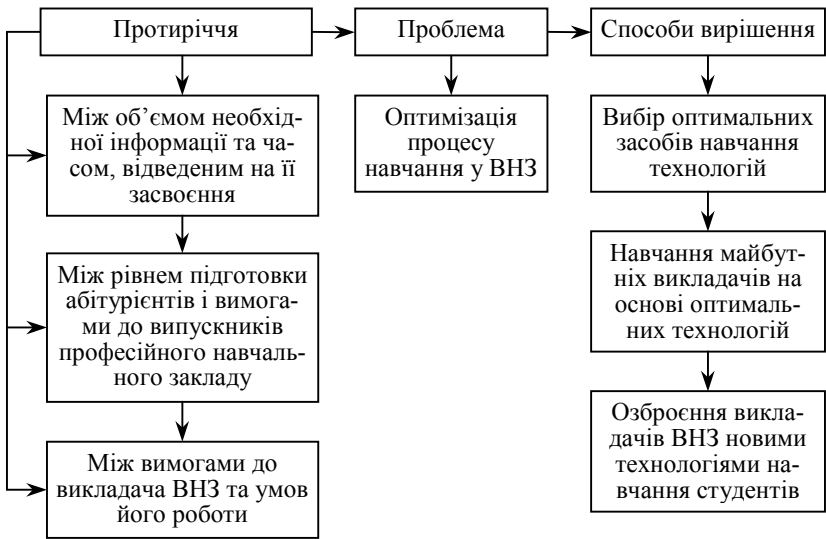
- невідповідність між швидкими змінами суспільної свідомості, зміною цінностей і пріоритетів суспільного життя та тяжінням професійної свідомості педагогів (у своїй більшості) до настанов. З одного боку, ми можемо спостерігати достатньо динамічне становлення в суспільній свідомості таких понять, як планетарне мислення, ринок, соціальна і професійна успішність, індивідуалізація мислення і діяльності, адаптивність поведінки, діалог і прагнення до заключення конвенції тощо. Однак, з іншого боку, наріжним каменем педагогічної традиції продовжує залишатися пріоритет колективного над індивідуальним, прийняття ідей професійної конкуренції, егалітаризму, авторитаризму, невизнання особистої відповідальності, що, у свою чергу, призводить до збереження верховенства репродуктивно-монологічних методів навчання і виховання, до відторгнення учнями особистості педагога;

- ізоляція педагогічної громадськості від кращих зразків світового педагогічного досвіду що до цього часу продовжується.

У крайньому разі педагоги знайомі з педагогічним досвідом на рівні теоретичних відомостей, що не дозволяє говорити про інтеграцію на практичному рівні, про можливість реально використувати досягнення світової громадськості;

- інерційність традиційної системи педагогічного освіти: зміни, що відбуваються в ній останнім часом або мають характер «зміни вивісок», або ж спрямовані на зміну змісту освіти за принципом відновлення навчальної інформації. Цей шлях традиційний і вже тому — малопродуктивний. Нова навчальна інформація, враховуючи динамізм соціальних процесів, застаріває, як правило, на рівні розробки навчальних програм.

На рис. 1 наочно подані проблеми сучасної професійної освіти та способи їх вирішення.

Підсумовуючи викладене, відзначимо, що сфера освіти, починаючи з Я. А. Коменського, базувалась на таких основних категоріях, як знання, вміння і навички. Професійна сфера сьогодні повинна працювати з іншими категоріями — компетенціями. У цьому розумінні професія дає відповідь на те, якою компетентністю повинна володіти людина, або яка ж сфера її компетенції. Тому професійна сфера оперує компетенціями, а освіта — знаннями, вміннями, навичками. Коли ж педагогічний процес не задіює своїх суб'єктів у продуктивній діяльності, то вони стають просто споживачами.